

УДК 334.7:004.7:658.1
DOI: 10.31891/2307-5740-2021-300-6-8

ГЕВКО В. Л.
ORCID ID: 0000-0003-2716-8113
e-mail: gevko@gmail.com
Західноукраїнський національний університет

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗМІСТОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ МЕРЕЖЕВИХ СТРУКТУР У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті проведено комплексне дослідження концептуальної сутності логістичної стратегії підприємств мережових структур в контексті економічної безпеки. Обґрунтовано види логістичних стратегій, а також запропоновано модель реалізації даної стратегії в контексті забезпечення економічної безпеки. Запропоновано розглядати логістичні стратегії як визначальний фактор економічної безпеки підприємницьких структур. Сформовано алгоритм реалізації логістичної стратегії в системі економічної безпеки підприємств мережових структур.

Ключові слова: економічна безпека, підприємства мережових структур, логістичне управління, мережева система, логістична стратегія підприємств мережових структур.

VOLODYMYR GEVKO
Western Ukrainian National University

IDENTIFICATION OF SUBSTANTIVE CHARACTERISTICS THE LOGISTICS STRATEGY ENTERPRISES AT NETWORK STRUCTURES IN THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY

The formation of a logistic strategy in the mechanism of economical security in our time is not surrounded by the same functions of enterprises of fancy structures, but rather all aspects and processes of the system and the establishment of the previous variability.

The article conducts a comprehensive study of conceptual essence the logistics strategy of enterprises at network structures in the context of economic security. The types of logistics strategies are substantiated, and also the model of realization this strategy in the context of maintenance economic safety is offered. It is proposed to consider logistics strategies as a determining factor in the economic security of business structures. An algorithm for the implementation of logistics strategy in the system of economic security of enterprises at network structures is formed.

Key words: economic security, enterprises at network structures, logistic management, network system, logistic strategy of enterprises at network structures.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Логістичні процеси є одними із найважливіших у механізмі формування економічної безпеки підприємств мережових структур, адже сучасна логістика являє собою концепцію управління економічною безпекою для розробки, організації, управління і реалізації ефективного та економічно вигідного руху об'єктів у системах створення вартості у рамках мережевої системи. Формування логістичної стратегії у механізмі економічної безпеки в наш час не обмежуються окремими функціями підприємств мережових структур, а стосується всіх аспектів і процесів системи створення доданої вартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідження сучасної проблематики з питань економічної безпеки підприємств висвітлюють такі провідні науковці, як З. Варналій, О. Вівчар, Б. Данилишин, Я. Жаліло, А. Барановський, В. Бойко, В. Геєць, О. Гойчук, Б. Губський, М. Корецький, В. Мунтян, О. Кириченко, Т. Ковальчук, О. Користін, Б. Пасхавер, Ю. Пахомов, П. Саблук, О. Скидан, В. Шлемко, Л. Яремко, та зарубіжні науковці: А. Алтухова, К. Баррета, І. Богданова, С. Глазьева, А. Городецького, Ю. Одума, Г. Столярова, Н. Фурса та ін.

Формулювання цілей статті

Метою статті є аналізування сутності логістичної стратегії економічної безпеки підприємств мережових структур, а також формування логістичних стратегій мережових систем в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу

На сучасному етапі розвитку економіки України велика кількість вітчизняних підприємств мережових структур функціонують в умовах нестабільності. Тому перед мережевими структурами постає актуальна задача формування ефективної стратегії забезпечення економічної безпеки з метою протидії зовнішнім та внутрішнім загрозам.

Економічна безпека підприємств мережевих структур – це такий стан управлінської мережевої системи, за якого досягається управління фінансовими ресурсами і мається можливість адекватно реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі та проектувати можливі загрози і реакцію на них з метою забезпечення безкризового розвитку підприємств мережевих структур. Адже саме управлінська система розпізнає загрози та розробляє заходи щодо їх подолання [4, с. 25].

Головною метою забезпечення економічної безпеки підприємств мережевих структур є досягнення максимальної стабільності його функціонування, а також створення основи для подальшого зростання його економіки навіть за наявності об'єктивних та суб'єктивних факторів.

В практичній діяльності механізм забезпечення економічної безпеки підприємств мережевих структур можна розглядати як систему організаційних, фінансових та правових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз економічній безпеці даних підприємницьких структур. Для ефективного забезпечення економічної безпеки підприємств мережевих структур необхідний системний підхід, який передбачає формування механізму управління економічною безпекою. Системний підхід до формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємств мережевих структур припускає, що необхідно враховувати всі умови його діяльності, а сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему їх дії і взаємодії [3, с. 111].

Будь-яке мережева підприємницька структура у період своєї діяльності, у ринкових умовах, може пережити низку фаз: стан нормальної діяльності, відродження нормальної діяльності, передкризовий стан та кризовий стан. Розробляються на кожному з цих етапів відповідна логістична стратегія й використання відповідні їй специфічні тактичні заходи у господарській діяльності підприємницьких структур, розробляється відповідна система його виживання [2, с. 111].

Серед підприємств мережевих структур лише одиниці мають добре опрацьовану логістичну стратегію діяльності, яка передбачає комплексне управління матеріальними та інформаційними потоками з урахуванням сучасних концепцій управління економічною безпекою.

Логістична стратегія підприємств мережевих структур направлена на оптимізацію фінансових ресурсів мережевої системи при управлінні основними і супутніми потоками. Стратегічні цілі обґрунтовуються за допомогою одного або декількох ключових показників ефективності логістики. Логістична стратегія в системі економічної безпеки може бути побудована на основі максимізації (мінімізації) одного або декількох ключових показників.

Можна дати наступне визначення логістичної стратегії у системі забезпечення економічної безпеки підприємств мережевих структур – це довгостроковий, якісно визначений напрямок розвитку логістики, що стосується форм і засобів її реалізації підприємств мережевих структур, міжфункціональній і міжорганізаційній координації й інтеграції, сформульоване вищим менеджментом компанії відповідно до корпоративних цілей та з метою підвищення рівня економічної безпеки мережевої системи.

Загалом можна говорити про різноманітність форм і умов стосовно рівня логістичного управління економічною безпекою підприємств мережевих структур, що не дозволяє однозначно трактувати типи логістичних стратегій, однак їх можна диференціювати щодо вирішення базових логістичних проблем: стратегія інтеграції функцій і процесів; стратегія консолідації; стратегія зменшення, тобто ліквідації запасів; стратегія скорочення циклу; стратегія диференціації обслуговування клієнта; стратегія кооперації у відносинах «постачальник – споживач»; логістичний outsourcing; стратегія логістичних інновацій [8].

Слід зазначити, що з позицій системного підходу логістична система економічної безпеки – це порівняно стійка сукупність ланок (структурних (функціональних) підрозділів підприємств мережевих структур, постачальників, споживачів), взаємопов'язаних та об'єднаних єдиним управлінням логістичним процесом економічної безпеки для реалізації логістичної стратегії. Системний підхід до формування логістичних стратегій в системі економічної безпеки передбачає виконання двох обов'язкових умов:

- вони мають пов'язуватися із іншими функціональними стратегіями та відповідати оптимальному процесу реалізації стратегії конкуренції економічної безпеки підприємств мережевих структур;
- вони повинні охоплювати всі сфери діяльності економічної безпеки підприємств мережевих структур [5, с. 213].

В процесі реалізації системного підходу є визначення сфер економічної безпеки підприємств мережевих структур, кожна з яких потребує розробки окремої логістичної стратегії, пропонується включати наступні:

- 1) сфера забезпечення росту доходності капіталу підприємств мережевих структур;
- 2) сфера формування фінансових ресурсів підприємств мережевих структур;
- 3) сфера забезпечення фінансової стабільності підприємств мережевих структур та уникнення ризиків;
- 4) інвестиційно-інноваційна сфера логістичного управління.

Для розроблення логістичної стратегії підприємств мережевих структур в контексті економічної безпеки пропонується використовувати процесно-системний підхід, що забезпечує формування інтегрованої стратегії управління логістичною системою. Побудова стратегій економічної безпеки підприємств мережевих структур повинна базуватися на аналізі рівня його економічної безпеки. Узагальнюючи наведені у дослідженні вимоги до процесу формування логістичних стратегій економічної безпеки підприємств мережевих структур пропонується наступна послідовність (рис. 1).

На нашу думку, наведена послідовність є достатньо універсальною, але, оскільки планується здійснення всіх етапів виконувати на прикладі даних функціонування підприємств мережових структур, то послідовність буде ураховувати специфіку саме цих підприємницьких структур при розрахунку інтегральних показників економічної безпеки та діапазонів їх значень для різних рівнів безпеки.

Рис. 1. Етапи формування логістичних стратегій фінансово-економічної безпеки промислових підприємств

Функціонування підприємств мережових структур залежить від вірно обраної логістичної стратегії в системі економічної безпеки, яка становить комплексний, впорядкований та інтегрований процес, спрямований на отримання сукупних результатів системи в контексті ефективного використання фінансових та матеріально-технічних ресурсів. Основними логістичними стратегічними цілями підприємств мережових структур є проведення оптимізаційного процесу витрат матеріальних та інформаційних потоків.

Основними характеристиками сучасної логістичної стратегії підприємств мережових структур можна вважати наступні: узгодженість рішень усіх логістичних підсистем; послідовність і комплексність дій різних часових періодів; реальність і еластичність планів [1, с. 55–56].

Елементами моделювання логістичної стратегії в системі економічної безпеки підприємств мережових структур є сукупність логістичних стратегічних рішень у сферах перебігу логістичних процесів закупівель, зберігання, транспортування і дистрибуції. Логістична стратегія має внутрішній вимір, охоплюючи реалізацію ефективних матеріальних та інформаційних потоків в системі підприємств мережових структур; а також зовнішній – це взаємозв'язки з оточенням в реалізації закупівель і дистрибуції товарів [6, с. 253]. Побудова логістичної стратегії в системі економічної безпеки підприємств мережових структур відбувається у кілька етапів: стратегічний аналіз логістичної системи підприємств мережових структур; проектування моделі логістичної стратегії економічної безпеки; реалізація стратегічних рішень в контексті економічної безпеки; контроль за реалізацією стратегії.

У моделюванні логістичних стратегій економічної безпеки можна ідентифікувати такі критерії, як зменшення сукупних витрат; диференціація логістичного обслуговування клієнтів; інноваційність [7, с. 238–239]. Інноваційність у моделюванні логістичних стратегій підприємств мережових структур проявляється у наступному: мінімум сукупних логістичних витрат; максимум доданої вартості за існуючих витрат; еластичність логістичної системи, тобто швидке пристосування до змін в оточенні. Досліджену динаміку кількісних показників логістичних стратегій економічної безпеки підприємств мережових структур наведено у таблиці 1, рис. 2.

Таблиця 1

**Кількісні показники економічної безпеки
для сфери формування фінансових ресурсів підприємств мережових структур**

Позначення	Показник	Період (роки)								
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Y1	Приріст середньої ставки банків України за кред. у нац. валюті, %	-2	-18,5	-11,4	-8,4	-6,1	-5,8	32,4	-13,5	-9,6
Y2	Приріст облікової ставки НБУ, %	-44	0	28,6	5,6	-10,5	-5,9	50,0	-14,6	-24,4
Y3	Приріст обсягів торгів на фондовому ринку України, %	58,54	86,92	58,28	25,68	22,04	53,07	17,11	20,81	65,50
Y4	Приріст обсягів випуску цінних паперів на ринку, %	-24,61	38,21	47,16	78,34	35,62	58,5	14,86	6,29	-40,78

Аналізуючи наведений графік, слід відзначити, що в цілому динаміка даного таксономічного показника характеризується циклічністю з середньою тривалістю циклу, яка дорівнює 3–4 рокам.

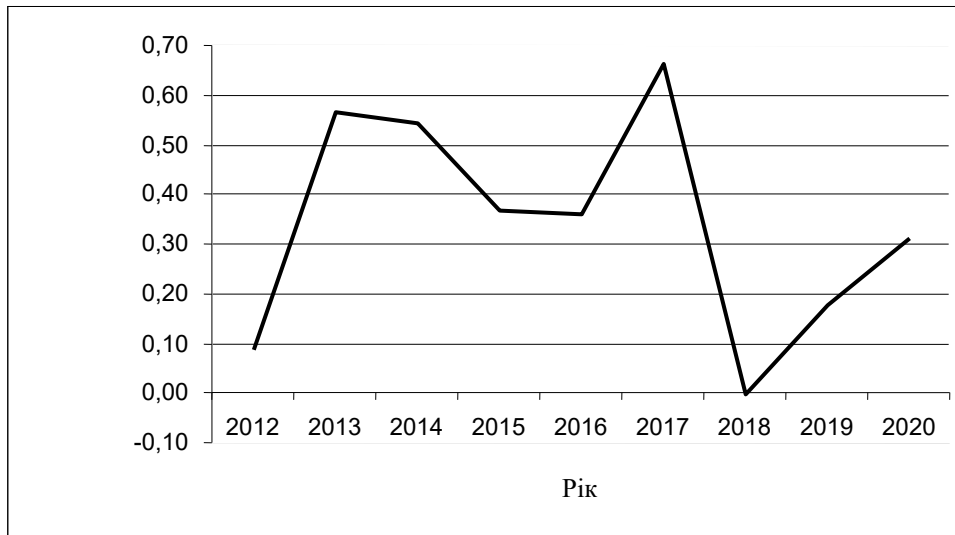

Рис. 2. Динаміка формування показників логістичних стратегій для сфери забезпечення росту доходності капіталу підприємств мережових структур

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі

Логістична стратегія підприємств мережових структур в системі економічної безпеки становить інструмент реалізації головної стратегії. Модель логістичної стратегії підприємств мережових структур повинна становити функціональну програму діяльності, яка була б запорукою зміцнення конкурентоспроможності мережової структури. Основними складовими моделі логістичної стратегії підприємств мережових структур є ключові компетенції успіху компанії і сучасні концепції логістичного управління економічною безпекою.

В процесі формування логістичної стратегії економічної безпеки підприємств мережових структур доцільно враховувати три рівні управління логістичною системою: оперативний, тактичний і стратегічний, кожен з яких передбачає постановку відповідних цілей, вирішення відповідних завдань і виконання певних операцій. Крім того, необхідно враховувати середовище, в якому ведеться бізнес, що включає чинники, які впливають на логістичну систему, але якими логістика керувати не може; особливу компетенцію підприємств мережових структур, що визначається чинниками, якими підприємницька структура може керувати і які використовує, щоб відрізнитися від інших.

Модель логістичної стратегії достатньо чітко відображає наявні економічні зв'язки підприємств мережових структур. Подальші дослідження цієї тематики полягають в моделюванні логістичних стратегій підприємств мережових структур в системі економічної безпеки. Слід зазначити, що на практиці можна розглядати такі основні напрямки розвитку логістичних стратегій підприємств мережових структур: напрям договірних (традиційних) логістичних стратегій; логістичний outsourcing; напрям логістичного партнерства; напрям швидких циклів та інтеграції ланцюга поставок.

Література

1. Амітан В. Н., Ларіна Р. Р., Пілюшенко В. Л. Логістизація процесів в організаційно-економічних системах : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2013. 172 с.
2. Андрушків Б. М., Вівчар О. І., Гевко В. Л. Проблеми теорії і практики менеджменту : навч.-методич. посібн. Тернопіль : Вид. ТзОВ "Терно-Граф", 2009. 312 с.
3. Бокій В. І., Фокіна Н. П. Економічна безпека підприємства найважливіша складова фінансової стійкості. Актуальність проблеми економіки. 2008. № 8 (26). С. 110–115.
4. Вівчар О. І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти : монографія. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2018. 515 с.
5. Вівчар О. І. Моделювання логістичних стратегій як визначальний фактор успішного розвитку ремонтно-будівельних підприємств. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. Чернівці. 2012. Випуск III (47). С. 211–214.
6. Вівчар О. І. Застосування логістичного підходу до управління матеріальними потоками. Матеріали XII наукової конференції ТДТУ ім. І. Пулюя. Тернопіль : ТДТУ. 2008. С. 253.
7. Bowerson D. J. The Strategic Benefits of Logistics Allianus. Harvard Business rev. August 2015. P. 235–245.
8. Profitable logistics management. Firth, Apple, Hall, Inglis, Saïpe. Toronto, Montreal, New York. 2014. ch. 1. 190 p.

References

1. Amitan, V. N., & Larina, P. P., & Piliushenko, V. L. (2013) Lohistyziatsiia protsesiv v orhanizatsiino-ekonomichnykh systemakh: monohrafiia [Logistics of processes in organizational and economic systems: monograph]. Donetsk: Yuho-Vostok. 172.
2. Andrushkiv, B.M, Vivchar, O.I., Gevko, V.L. Problemy teorii i praktyky menedzhmentu : navch.-metodych. posibn. [Problems of theory and practice of management textbook]. Ternopil: Terno-Graf LLC. 2009. 312.
3. Bokii, V. I., & Fokina, N. P. (2008) Ekonomichna bezpeka pidpriemstva naivazhlyvisha skladova finansovoi stiikosti [Economic security of the enterprise is the most important component of financial stability]. Aktualnist problemy ekonomiky - The urgency of the problem of the economy. №8 (26). 110–115.
4. Vivchar, O. I. (2018) Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstv: sotsiohumanitarni konteksty [Management of economic security of enterprises: socio-humanitarian contexts]. Ternopil, FOP Palianytsia V. A. 515.
5. Vivchar, O. I. (2012) Modeliuvannia lohistychnykh stratehii yak vyznachalnyi faktor uspishnoho rozvytku remontno-budivelnykh pidpriemstv [Modeling of logistics strategies as a determining factor for successful development of repair and construction enterprises]. Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky - Bulletin of Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences. Vypusk III (47). Chernivtsi. 211–214.
6. Vivchar, O. I. (2008) Zastosuvannia lohistychnoho pidkhodu do upravlinnia materialnymy potokamy [Application of logistic approach to material flow management]. Materialy KhII naukovoï konferentsii TDTU im. I. Puliuia - Proceedings of the XII Scientific Conference I. Pulia. Ternopil: TDTU. 2008. 253.
7. Bowerson, D. J. (2015) The Strategic Benefits of Logistics Allianus. Harvard Business rev. August. 235–245.
8. Profitable logistics management. (2014) Firth, Apple, Hall, Inglis, Saïpe. Toronto, Montreal, New York. ch. 1. 190.

Надійшла / Paper received : 04.10.2021

Надрукована/Printed : 07.12.2021